

3. Manaenko G.N. (2007) Jazik i kognitsija v komunikatsii, MegaLing'2007 Gorizonti prikladnoj lingvistiki ta lingvistichnih tehnologij, Dopovidi mizhnarodnoi konferentsii, Simferopol, DiAjPi, pp.68-69.
4. Zimnjaja I.A. (1989) Psihologija obuchenija nerodnomu jaziku, Moscow, Russkij jazik, 219 p.
5. Vasetskaja L.I. (2008) Bazisniji rechevijie intentsii – opredelajuchaja sostavnaja komunikativnogo obuchenija professionalnoj rechi inostrannih studentov-nefilologov, Uchenie zapiski Tavricheskogo natsanalnogo universiteta im. V.I. Bernadskogo, Tom 21 (60), № 2, pp. 50-56.

УДК 378.14:378.22.013

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА СТУПЕНІ ВИМІРЮВАННЯ РІВНЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКОГО ПРОФІЛЮ

Покропивний М. П., аспірант

*Житомирський державний університет ім. Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40,
м. Житомир, Україна*

pokropivnjj@rambler.ru

У статті охарактеризовано вимірювання рівня художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців мистецького профілю як проблему оцінки ефективності навчально-виховної діяльності коледжу мистецтв; відповідно до структури художньо-естетичної компетентності визначено чотири критерії її вимірювання - особистісний, навчальний, оціночний, творчий. Визначено показники та діагностичний інструментарій дослідження кожного критерію. Послугуючись методикою шкалування, виокремлено три рівні сформованості художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців мистецького профілю – базовий (низький), достатній (середній) і творчий (високий).

Ключові слова: художньо-естетична компетентність, педагогічна діагностика, критерій, показник, рівень, майбутні фахівці мистецького профілю.

КРИТЕРИИ, ПОКАЗАТЕЛИ И СТЕПЕНИ ИЗМЕРЕНИЯ УРОВНЯ ХУДОЖЕСТВЕННО-ЭСТЕТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПРОФИЛЯ

Покропивний Н. П.

Житомирский государственный университет им. Ивана Франко,

ул. Большая Бердичевская, 40, г. Житомир, Украина

pokropivnjj@rambler.ru

В статье охарактеризованы измерения уровня художественно-эстетической компетентности будущих специалистов художественного профиля как проблема оценки эффективности учебно-воспитательной деятельности колледжа искусств; согласно структуры художественно-эстетической компетентности определены четыре критерия ее измерения – личностный, обучающий, оценочный, творческий. Определены показатели и диагностический инструментальный исследования каждого критерия. Пользуясь методикой шкалирования, выделены три уровня сформированности художественно-эстетической компетентности будущих специалистов художественного профиля – базовый (низкий), достаточный (средний) и творческий (высокий).

Ключевые слова: художественно-эстетическая компетентность, педагогическая диагностика, критерий, показатель, уровень, будущие специалисты художественного профиля.

CRITER, INDICATORS AND DEGREES OF MEASUREMENT LEVEL OF ARTISTIC AND AESTHETIC COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS OF ARTISTIC PROFILE

Pokropyvnyi N.P.

Zhytomyr State University Ivan Franko, Velyka Berdychivska str. 40, Zhytomyr, Ukraine

pokropivnjj@rambler.ru

The article describes the measurement of the level of artistic and aesthetic competence of future specialists of artistic profile as the problem of evaluating the effectiveness of educational activities of the College of arts; according to the structure of artistic and aesthetic competence defined four criteria of its measurement - personal, instructional, evaluative, creative. Identify indicators and diagnostic tools of research of each criterion. Using the technique of skalowania identified three levels of formation of aesthetic competence of future specialists of artistic profile - the base (low), sufficient (middle) and creative (high).

Key words: artistic-aesthetic competence, pedagogical diagnostics, criterion, indicator, level, future specialists of artistic profile.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми діагностики результативності професійної підготовки майбутніх фахівців визначається суперечностями: між змістом та характером організації навчально-виховного процесу у ВНЗ та вимогами, що висуваються до його результатів; між поширенням компетентнісного підходу в системі вищої школи та неврахуванням ряду важливих чинників формування компетенції (зокрема, професійного та соціального досвіду, мотиваційної та емоційної сфер спрямованості особистості студента, тощо); між наявністю стандартизованих діагностичних методик вимірювання характеру прояву окремих особистісних якостей та їх загальною спрямованістю, що не враховує специфіки професійно важливих рис випускників певного фаху.

Отже, потребує вирішення проблема проектування критеріїв, показників та рівнів сформованості фахової компетентності (або окремих її складових), що лежать в основі проектування програми оцінки результатів педагогічних процесів, явищ та систем.

Аналіз літературних джерел і публікацій. Педагогічна діагностика як сфера визначення ефективності впровадження педагогічних інновацій використовується в більшості дисертаційних робіт з педагогіки. Теоретико-методологічні підходи до її застосування представлено в роботах Б. Гершунського [1], О. Дубасенюк [2], К. Ігненкампа [3], В. Кальнея [4], В. Кірсанова [5], В. Сімонова [6] та інших дослідників.

Однак, як вже зазначалося вище, здобутки вітчизняних педагогів не враховують специфіки підготовки майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей.

Мета статті. Обґрунтувати систему критеріїв, показників та рівнів вимірювання художньо-естетичної компетентності майбутніх митців як результат фахової підготовки у коледжі мистецтв.

Виклад основного матеріалу дослідження. Предметом педагогічної діагностики виступають ознаки та індикатори компонентів педагогічних (навчальних) процесів, симптоми індивідуально-педагогічних особливостей особистості, групи, що лежать в основі оцінки результативності педагогічних систем, процесів та умов. У науковій літературі такі ознаки й індикатори позначаються категорією «критерії» (критерій - з гр. мірило), що найчастіше охоплюють три предметні сфери оцінювання – знання, академічні та навчальні досягнення досліджуваних; соціально, професійно та особистісно важливі якості молоді; новоутвори особистості, пов'язані із впливом педагогічних систем.

Відповідно до попередньо обґрунтованої структури художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців мистецького профілю нами спроектовано систему критеріїв і показників експериментального вимірювання рівня сформованості досліджуваного явища (див. табл. 1).

Таблиця 1 – Система критеріїв і показників вимірювання рівня художньо-естетичної компетентності майбутніх митців

Компоненти художньо-естетичної компетентності	Критерії сформованості художньо-естетичної компетентності	Показники сформованості художньо-естетичної компетентності
Мотиваційно-ціннісний	Особистісний – дослідження особистісних характеристик студентів коледжу, що впливають на формування художньо-естетичної компетентності	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до міжкультурної й міжособистісної інтеграції; - особливості сприйняття та мислення; - позитивна спрямованість особистості на навчання й професійну художньо-естетичну діяльність; - свідомість емоційних реакції, їх просоціальний характер; - гнучкість і самостійність асоціативного мислення та творчої діяльності; - широта свідомості, контрольованість пізнавальних процесів.
Емоційно-вольовий		
Когнітивний	Навчальний – оцінювання навчальних досягнень майбутніх фахівців мистецького профілю як відображення художньо-естетичних і фахових знань та вмінь	<ul style="list-style-type: none"> - міцність та глибина знань з дисциплін соціально-гуманітарного, природничо-наукового, професійно-практичного спрямування; - обізнаність із методами, формами та технологіями художньо-естетичної діяльності.
Діяльнісно-поведінковий	Творчий – дослідження суб'єктного характеру художньо-естетичної діяльності в середовищі коледжу культури і мистецтв	<ul style="list-style-type: none"> - володіння проектною, конструкторською, технічною, технологічною, організаційно-контрольною та соціально-освітньою компетенціями; - виявлення розвинутої культури творчої діяльності; - готовність до реалізації художньо-естетичної компетентності в майбутній фаховій діяльності.
Рефлексивний	Оціночний – діагностика особливостей самооцінки студентами рівня своєї художньо-естетичної компетентності та спрямованість на її самовдосконалення	<ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення самооцінки студентами рівня своєї художньо-естетичної компетентності; - самоконтроль поведінки в навчальних і професійних ситуаціях; - спрямованість на вдосконалення рівня художньо-естетичної компетентності.

Відповідно, рівень художньо-естетичної компетентності студентів мистецького коледжу визначатиметься як інтегративний від висвітлених у таблиці критеріїв:

$$P_{\text{хек}} = \frac{\sum_{i=1}^4 K_i}{4}$$

, де $P_{\text{хек}}$ – рівень художньо-естетичної компетентності, K_i – рівень прояву критеріїв сформованості художньо-естетичної компетентності.

Застосована методика шкалування результатів педагогічної діагностики [7] дозволяє виділити три **рівні** сформованості художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців мистецького профілю: базовий (низький), достатній (середній), творчий (високий).

Базовий (низький) рівень художньо-естетичної компетентності характеризується загальними, нестійкими уявленнями про художньо-естетичну компетентність та початковою готовністю до реалізації фахової діяльності. Знання, уміння та навички художньо-естетичної діяльності реалізуються в типових, усталених формах. Особистісні професійно важливі якості майбутніх митців не розкриті. Мотивація до навчальної, професійної та творчої діяльності є нестійкою та залежить від об'єктивних умов організації.

Достатній (середній) рівень художньо-естетичної компетентності визначається продуктивним застосуванням набутих під час навчання знань, умінь і навичок у процесі художньо-естетичної діяльності. Прояв професійно важливих особистісних якостей студентів характеризується імпульсивністю, нестійкістю, залежністю від ситуації. Мотивація до оволодіння художньо-естетичною компетентністю сформована частково, переважає роль зовнішніх впливів (з боку викладачів, інших студентів, академічної групи або освітнього середовища мистецького коледжу).

Творчий (високий) рівень художньо-естетичної компетентності відображає рівень креативної екстраполяції студентами художньо-естетичного середовища коледжу мистецтва у власну діяльність за фахом. Характеризується здатністю до перетворення й удосконалення навчального середовища за допомогою власної творчої діяльності. Професійно важливі якості визначаються особистісними прагненнями й мотивами до самоактуалізації особистості в художньо-естетичній діяльності. Переважає здатність самостійно формулювати цілі, форми, методи, технології художньо-естетичної діяльності, а також адекватно оцінювати її результативність.

Діагностичний інструментарій експериментального дослідження рівня сформованості художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців мистецького профілю корелює зі спроектованою нами системою критеріїв і показників та містить:

1. Авторську методичку – «Анкета самооцінки рівня художньо-естетичної компетентності майбутніх молодших спеціалістів мистецького профілю» – спрямована на діагностику *творчого й оціночного критеріїв художньо-естетичної компетентності студентів*; розроблена на основі освітньо-кваліфікаційних характеристик молодших спеціалістів за галуззю знань 0202 «Мистецтво»; дозволяє вивчити рівень володіння майбутніми митцями проектною, конструкторською, технічною, технологічною, організаційно-контрольною та соціально-освітньою компетенціями; визначає характер самооцінки студентами рівня художньо-естетичної компетентності.

2. Методичку проективного дослідження особистості «Тест Роршаха», заснованого на аналізі продуктів творчості, у яких відображаються індивідуальні якості людини – дозволяє оцінити *особистісний критерій художньо-естетичної компетентності студентів*; спрямованого на вивчення особливостей сприйняття, мислення, спрямованості особистості, контрольованості пізнавальних процесів.

3. Кількісний і якісний аналіз результатів навчальної успішності студентів з дисциплін соціально-гуманітарного, природничо-наукового, професійно-практичного спрямування – спрямований на вивчення *навчального критерію художньо-естетичної компетентності студентів*; оцінку рівня фахових знань, умінь і навичок досліджуваних.

4. Аналіз продуктів творчої діяльності майбутніх фахівців мистецького профілю на основі виконання студентами індивідуальних художньо-творчих завдань залежно від спеціальності – корелює з *творчим і навчальним критеріями сформованості художньо-естетичної компетентності*; визначає продуктивність художньо-естетичної діяльності досліджуваних.

Оскільки п.2-4 діагностики носять загальний характер, то характеризувати їх у тексті статті вважаємо за недоцільне. Натомість, у табл. 2. представлено перелік умінь і компетенцій, які використовуються в анкеті самооцінки рівня художньо-естетичної компетентності майбутніх

молодших спеціалістів мистецького профілю та передбачають самооцінку студентами рівня володіння ними за 5-ти бальною шкалою, де 1- найнижчий рівень, 5 - найвищий.

Таблиця 2 – Змістова частина анкети самооцінки рівня художньо-естетичної компетентності майбутніх молодших спеціалістів мистецького профілю

№	Уміння й компетенції	Оцінки				
		1	2	3	4	5
<i>1</i>	<i>Проектна компетенція</i>					
1.1	Складати календарний план виконання художнього проекту чи здійснення мистецької діяльності					
1.2	Розроблювати творчі мистецькі проекти					
1.3	Збирати тематичний матеріал для створення та реалізації творчих\мистецьких проектів					
1.4	Розробляти елементи окремих компонентів творчого\мистецького проекту					
1.5	Самостійно проектувати окремі елементи творчого\мистецького проекту					
1.6	Готувати супроводжуючу документацію для творчого\мистецького проекту					
1.7	Здійснювати художнє конструювання, моделювання, моделювання у межах творчого\мистецького проекту					
<i>2</i>	<i>Конструкторська компетенція</i>					
2.1	Конструювати елементи художнього (мистецького) середовища з урахуванням вимог ергономіки					
2.2	Конструювати елементи художнього (мистецького) середовища з урахуванням вимог естетики					
2.3	Розробляти оригінал-макети друкованих видань, макети художніх\мистецьких творів тощо					
2.4	Створювати елементи фірмового стилю при виконанні творчих\мистецьких проектів					
2.5	Розробляти необхідну технічну\сценарну документацію на проєктовані вироби чи твори мистецтва					
2.6	Шукати раціональні варіанти конструктивного вирішення проєктованих об'єктів чи творів мистецтва					
<i>3</i>	<i>Технічна компетенція</i>					
3.1	Виконувати моделюючу частину творчого\мистецького проекту					
3.2	Володіти навичками проектної графіки, рисунка та іншими професійними навичками					
3.3	Професійно користуватися комп'ютерною технікою					
3.4	Володіти технічними засобами виконавської майстерності					
3.5	Виконувати оригінал-макети (сценарії, розробки, ескізи) творчих проектів					
3.6	Застосовувати традиційні технології реалізації творчих\мистецьких завдань					
<i>4</i>	<i>Технологічна компетенція</i>					
4.1	Використовувати новітні технології у творчій та виконавській діяльності					
4.2	Планувати технологічні процеси для вирішення професійних завдань творчої та виконавської діяльності					
4.3	Застосовувати раціональні економічні технології виконавської майстерності					
4.4	Організувати технології упровадження творчих\мистецьких проектів					

№	Уміння й компетенції	Оцінки				
		1	2	3	4	5
4.5	Складати технологічну карту проєктованого виробу чи мистецького твору					
5.	<i>Організаційно-контрольна компетенція</i>					
5.1	Планувати організацію творчого\мистецького процесу					
5.2	Володіти організаторськими здібностями					
5.3	Здійснювати оперативний контроль за реалізацією творчого\мистецького проєкту					
5.4	Здійснювати авторське керівництво виконанням творчого\мистецького проєкту					
5.5	Контролювати загальний стан культури реалізації творчого\мистецького завдання					
5.6	Розробляти план заходів з реалізації художньо-естетичних критеріїв мистецтва					
6.	<i>Соціально-освітня компетенція</i>					
6.1	Розвивати національні мистецькі традиції на засадах поєднання сучасних мистецтв і народних традицій					
6.2	Викладати спеціальні дисципліни за фахом у школах, студіях, групах, тощо					
6.3	Вирішувати практичні професійні завдання з урахуванням актуальних соціальних станів					
6.4	Аналізувати явища духовного життя суспільства і окремих громад					
6.5	Працювати над поглибленням і вдосконаленням художньо-естетичних знань					
6.6	Приймати практичні рішення щодо оптимального застосування професійних знань					
6.7	Діагностувати стан соціально-психологічного клімату в творчому колективі та враховувати його					

Висновки. Отже, нами обґрунтовано критерії, показники, рівні та діагностичний інструментарій рівня сформованості художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців мистецького профілю, що доцільно використовувати для оцінки результатів ефективності навчально-виховного процесу в коледжах мистецтв.

Перспективу подальших досліджень становить апробація розробленого інструментарію та діагностика актуального стану сформованості художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців в умовах навчання в коледжі мистецтв.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гершунский Б.С. Педагогический прогноз: методология, теория и практика / Б.С. Гершунский. - К. : Вища школа, 1989. – 147 с.
2. Дубасенюк О.А. Діагностичний підхід як важлива умова професійної позиції вчителя / О.А. Дубасенюк, О.В. Вознюк // Методичні основи діагностики академічної обдарованості учнів (з урахуванням специфіки освітньої галузі) : матер. наук-практ.семінару. – К. : ІОД, 2011. – С. 74-81.
3. Иггенкамп К. Педагогическая диагностика : Пер. с нем./ Карлхайнц Ингенкамп. — М. : Педагогика, 1991. — 240 с.
4. Кальней В.А. Технология мониторинга качества обучения в системе "учитель - ученик". Методическое пособие для учителя / В.А. Кальней, С.Е. Шишов. - М. : Педагогическое общество России, 1999. - 86 с.
5. Кірсанов В. В. Психолого-педагогічна діагностика : Підручник. / В.В. Кірсанов. - К. : «Альтерпрес», 2002. – 256 с.

6. Симонов В.П. Педагогический менеджмент: 50 ноу-хау в управлении педагогическими системами : учебное пособие / В.П. Симонов. - М. : Педагогическое общество России, 1999. - 430 с.
7. Гуревич Р.С. Як визначити рівень професійної компетентності персоналу? / Р.С. Гуревич / Психологічні особливості розвитку професійно-управлінської компетентності в системі навчально-виробничої діяльності – <http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Gurev.pdf>

REFERENCES

1. Hershunskyy B.S. Pedagogichnyy prohnoz: metodolohiya, teoriya i praktyka / B.S. Hershunskyy. - K. : Vyshcha shkola, 1989. – 147 p.
2. Dubasenyuk O.A., Voznyuk O.V. Diahnostychnyy PIDKHID yak Vazhlyva Umova profesiynoyi pozitsiyi vchytelya /O.A. Dubasenyuk, O.V. Voznyuk // Metodychni osnovy diahnostryky akademichnoyi obdarovanosti uchniv (z urakhuvanniam spetsyfiki osvityno Haluzi): mater. nauk-prakt.seminaru. - K. : IOD, 2011. - P. 74-81.
3. Ihnenkamp K. Pedagogichna diahnostryka: Per. z nim. / Karlkhaynts Inhenkamp. - M. : Pedagogika, 1991. - 240 p.
4. Kal'ney V.A., Shyshov S.YE. Tekhnolohiya monitorynhu yakosti navchannya v systemi "vchytel' - uchen". Metodychnyy posibnyk dlya vchytelya. - M. : Pedagogichne tovarystvo Rosiyi. - 1999. – 86 p.
5. Kirsanov V. V. Psykholoho-pedahohichna diahnostryka: Pidruchnyk. V.V.. Kirsanov. - K.: «Al'terpres», 2002. - 256 p.
6. Symonov V.P. Pedagogichnyy menedzhment: 50 nou-khau v upravlinni pedagogichnymy systemamy: Navchal'nyy posibnyk / V.P. Symonov. - M. : Pedagogichne tovarystvo Rosiyi, 1999. - 430 p.
7. Hurevych R.S. Yak viznachiti riven' profesiynoyi kompetentnosti personalu? // Psykholohichni Osoblyvosti rozvytku profesiyno-upravlins'koyi kompetentnosti v systemi navchal'no-vyrobnychoyi diyal'nosti - <http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Gurev.pdf>

УДК 378.046.4

ПРОВЕДЕННЯ КОНСТАТУЮЧОГО ЕТАПУ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ ЩОДО ПЕРЕВІРКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Сокол І.М.

*Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
вул. 40 років Радянської України, 57-А, м. Запоріжжя, Україна*

dominic28@yandex.ru

У статті представлені перебіг та результати констатуючого етапу педагогічного дослідження «Підготовка вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти до впровадження квест-технології в професійній діяльності». Зазначено, що важливим завданням постає виховання громадянина нового типу з високим розвитком основних компетентностей. Проаналізовано формування готовності вчителів до використання квест-технології в професійній діяльності, що набуває ефективності за умови дотримання сукупності організаційно-педагогічних умов.

Ключові слова: квест, квест-технологія, експеримент, підготовка.